

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. IV. An, & quomodo teneamur vitare occasionem proximam, & periculum formale peccandi lethaliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

suum periculum labendi non esse certum, sed duntaxat probabile; atque adeo non esse occasionem proximam, neque inesse sibi obligationem vitandam præfaram occasionem; & ita remanebit in periculo damnationis æternæ.

CAPVT IV.

An, & quomodo teneamur vitare occasionem proximam, & periculum formale peccandi læthaliter?

ARTICVLVS I.

Quam certa sit obligatio vitandi occasionem proximam? Præmittunturque positiones aliquæ.

SYMMARIVM.

Certum est, eum, qui est in occasione proxima voluntaria, teneri illam deserere. n. 54.

Quomodo deserenda sit talis occasio. num. 55.

Discrimen inter periculum formale, & materiale. n. 56.

Prima regula pro fugienda occasione. num. 57.

Secunda regula pro materia luxuria. num. 58.

Alia regula pro materia auaritia. num. 59.

Quid pro vehementi iracundia? n. 60.

Circumstantia in quibus fugienda nõ est externa occasio, quia tunc nõ est proxima. n. 61.

54. **O**Mnes Theologi conveniunt in eo, quod ille, qui est in occasione proxima peccandi læthaliter quando ipsi est voluntaria,

teneretur gravi obligatione deserendi illam. Quod ipse Christus D. nos docuit Matth. 5. illis verbis: *Si oculus tuus dexter scādaliaz te erue eum, & proice abs te: expedit enim tibi, vt pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si defera manus tua scādaliaz te, absconde eam, & proice abs te, expedit enim tibi, &c.* Idque repetit Matth. 18. Et S. Chrysostomus Hom. 17. per oculum dextrum, & manum dextram intelligit concubinam. Cæteri Patres vniuersaliter intelligunt, quamlibet occasionem cuiuscumque personæ, quæ provocat ad peccandum. Ita S. August. lib. 1. de Serm. D. Eulimius in hunc locum, S. Hilarius Can. 4. S. Athanasius quæst. 70. S. Pacianus Epistola 3. aduersus Novatianos, S. Cyrillus lib. 12. in Ioan. cap. 18. S. Anastasius quæst. 7. Saluanus lib. 3. de Provid. & Theophylactus in hunc locum. Quæ conclusio alijs terminis proponi solet, nempe læthaliter peccare eum, qui se exponit periculo peccandi læthaliter, siue occasione proxima.

S. Chris

S. Aug.

Eulim

S. Hil

S. Ath.

S. Pac.

S. Cyril.

S. Anast.

Salvian.

Theoph.

55. Restat explicandum, quomodo debeat desereri. Quam explanationem late prosecutus sum in citata disp. 18. cap. 8. Et ex ibi dictis in præsentem prosequar. Caramuel disp. 70. in Regul. num. 1067. expostulat cum aliquibus Authoribus, quod materiam hanc de fugiendo periculo confuse tractant. Et si id verum est, ideo confuse eam tractant, vt ego opinor, quia non distinguunt inter occasionem externam, & periculum formale; item quia non distinguunt inter modum evadendi à periculo per fugam occasionis externæ, & modum evadendi ab illo per media homini ipsi intrinseca, idest, per actus ipsius hominis proprios, vt notavi cap. 2. fine. Et quamvis aliquibus videatur difficile regulas generales tra-

Caram.

tra-

tradere, per quas his implexis quaestionibus satisfiat; at servata hac duplici distinctione, existimo, non esse difficile has regulas generales statuere.

56. Oportet ergo revocare in memoriam id, quod supra capite 2. dixi circa divisionem periculi in formale, & materiale, & circa eos duos homines, quorum alter ingreditur in domum periculosam armatus constantia propositi, oratione, & fiducia in Deum, qui propterea non incurrit periculum formale; atque adeo respectu illius occasio non est proxima: alter vero similem domum ingrediens ob propositi tepiditatem incurrit periculum formale; atque adeo respectu illius occasio peccandi est proxima. Et hinc aperte comperies, posse fieri, quod periculum formale evitetur per actus virtutis ipsius hominis. Et antequam regulas generales statuam, sequentes positiones praemitto.

57. Positio prima. Vbi passio est vehemens, & habitus vitiosus intentus, vel, interna suggestio, sive tentatio est fortis; magis timenda est occasio externa, magisque fugienda. Patet. Nam cum duplex sit medium vitandi periculum formale lapsus, alterum, vitando occasionem externam: alterum roborando se per actus virtutum: quando passio, habitus, & tentatio urgent, minus est roboris ad eos hostes vincendos per actus proprios ipsius hominis. Cum ergo tunc non vitetur periculum formale per actus ipsius hominis proprios, vitandum illud est per fugam occasionis externae.

58. Positio secunda. In materia luxuriae magis, quam in multis alijs, necesse est fugere occasiones externas. Id constat ex praecedenti positione, eo quod in hoc genere passio est vehementior. Nam, ut ait S.

S. I. Sid. Isidorus lib. de sum. Bon. (apud S.

Thomam 2. 2. quaest. 154. art. 3. ad 1.) *S. Thom*
magis per carnis luxuriam humanum genus subditur diabolo, quam per ali- quod aliud; quia scilicet difficilius est vincere vehementiam huiusmodi passionis. Et ideo quanto maior est difficultas vincendi vehementem passionem, tanto minus fortitudinis habet homo, ut per actus proprios extenuet periculum formale; atque adeo ad evadendum illud, necesse est occasionem externam vitare. Et ideo Apostolus 1. ad Corinth. 6. dixit, *fuge fornicationem*, explicans per verbum fugiendi, quomodo recedendum sit, non solum per detestationem, sed etiam per fugam externam, ab huiusmodi vitio; neque enim eo termino fugiendi vitatur Apostolus, nisi in Luxuria, Idolatria, & Avaritia.

59. Positio tertia. Etiam in materia avaritiae magnae, & vehementis divitiarum cupiditatis, periculum peccandi in eo genere, ut in plurimum, vitandum est per fugam occasionis externae. Etenim passio haec, ubi invalescit, est vehementissima, & omnem Dei legem pessundat. Ideo Apostolus 1. ad Timoth. 6. ait: *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa invidia, & nociva, quae mergunt homines in interitum, & perditionem: radix enim omnium malorum est cupiditas; quam quidam appetentes erraverunt a Fide, & inseruerunt se in doloribus multis. Tu autem, o homo Dei, haec fuge.* Vbi autem vehementior est passio, minor est fortitudo ad actus virtutum intentos, quibus periculum formale extenuetur. Et ideo in hoc genere oportet amputare periculum formale per fugam occasionis externae. Vbi notandum est, circa haec duo vitia avaritiae, & luxuriae usum fuisse Apostolum verbo *fugiendi*, quo denotaret fugam ab occasione externa, ut nuper notabam.

60. Positio quarta. Ob eandem rationem in materia magnæ iracundiæ necesse est evitare diligenter occasionem externam. Nam experimento compertum est, etiam homines virtutis studiosos, occasione data, torrente iracundiæ præcipites fieri, ita ut fere rationis usu spoliarentur.

61. Positio quinta. In cæteris, in quibus neque vehemens est passio, neque habitus vitiosus nimis intensus, neque tentatio satanæ valdeürgens, ut in plurimum, non est necesse tollere occasionem externam, quæ propterea non est occasio proxima peccandi. V.g. cum quis omitit auditionem Missæ in die festo propter confabulationem cum amicis; tunc enim illam omittit, potius ex desidia, & negligentia, quam ex influxu confabulationis. Quæ positio patet ex dictis: quia in hac hypothesi non est difficile elicere actus virtutum, quibus periculum extenuetur, & hostes debiles superentur.

ARTICVLVS II.

Statuuntur regulæ generales de modo vitandi periculum formale peccandi.

SUMMARIVM.

Periculum formale peccandi debet vitari, aut fugiendo occasionem, aut periculum dissolvendo. n. 62.

Si per actus proprios vitatur formale periculum, non est opus deserere occasionem. n. 63.

Qui nequit intrinsece, tenetur extrinsece vitare periculum. n. 64.

Qui vitare non potest occasionem extrinsecam, tenetur intrinsece vitare periculum. n. 65 & seq.

Quid de filio familias impotente expellere occasionem. n. 68.

Quando teneatur quis non solum ad actus internos, sed etiam ad deserendam occasionem externam. n. 69. Circa quas materias sit hæc obligatio vigentior. n. 70.

62. **P**rima regula est. *Quotiescumque homo advertit, in aliqua occasione esse periculum formale peccandi lethaliter, tenetur fugere periculum vno è duobus modis, vel deserendo occasionem externam, vel dissolvendo periculum formale per actus virtutum à se elicitos. Probat. Quoties homo potest vitare periculum formale peccandi, tenetur illud vitare, utpote ingens malum animi. Nam, ut optime dixit P. Suarez tom 5. in 3. part. disp. 18. sect. 3. num. 16. In moralibus eiusdem militie est constituere se voluntarie in morali periculo, & proximo committendi aliquid crimen, & committere illud. Sed regulariter loquendo semper potest vitare periculum formale peccandi aut per fugam occasionis externæ, aut per actus virtutis à se elicitos, nempe per detestationes peccati, per propositum intensum, & preces Deo directas, &c. Ergo semper tenetur vitare periculum formale vno ex illis duobus modis.*

63. Secunda regula. *Quando quis per actus suos proprios vitat periculum formale non tenetur deserere occasionem externam. Patet. Nam occasio externa eatenus deserenda est, quatenus est occasio proxima peccandi; sed quando homo per actus suos proprios extinguit periculum formale peccandi, iam illa non est occasio proxima peccandi: ergo tunc, non tenetur deserere occasionem externam. Minor ex dictis est manifesta. Occasio enim proxima essentialiter constituitur ex occasione externa, & periculo formali peccandi: ergo deficiente periculo formali peccan-*

Suar.

candi, iam illa non est occasio proxima.

64. Tertia regula est. *Qui non vitat periculum formale intrinsecus id est, per actus suos propios, tenetur vitare illud extrinsecus, id est, deserendo occasionem.* Patet ex regula prima. Etenim homo tenetur vitare periculum formale peccandi lathaliter vno è duobus modis, scilicet intrinseco, vel extrinseco: ergo si primo modo non vitat illud, vitare debet secundo modo.

65. Quarta regula. *Qui non potest vitare occasionem extrinsecam, tenetur vitare periculum formale modo intrinseco, id est, per præfatos actus virtutum à se elicitos.* Patet ex dictis. Tenetur enim vitare id periculum formale vno ex duobus modis præfatis.

66. Sed adhuc specialiter probatur. Nam qui non potest vitare occasionem extrinsecam, & adhuc non vult vitare periculum formale per actus suos propios, ipse voluntarie se exponit periculo formali; atqui constat ex superius dictis, peccare mortaliter eum, qui voluntarie se exponit periculo formali: ergo qui non potest vitare occasionem extrinsecam, & non vult vitare periculum formale per actus suos propios, peccat mortaliter: ergo qui non potest vitare occasionem extrinsecam, tenetur sub mortali vitare periculum formale modo intrinseco, sive per actus suos propios. Minor, & ambæ consequentiæ tenent.

67. Probatum Maior. Ille se exponit periculo formali peccandi, qui cum libere possit vitare illud, non vitat; sed qui impotens est vitare occasionem extrinsecam, nec vult vitare periculum formale per actus suos propios, libere potest vitare periculum formale, & non vitat; cum sit in libera potestate eius elicere actus,

qui extenuant periculum formale, & non vult illos elicere: ergo ipse se exponit periculo formali.

68. Hinc constat, filium familias, qui non potest expellere è domo concubinam, posse, & debere extenuare periculum formale peccandi per actus suos propios, scilicet per magnam detestationem peccati, intentum propositum, preces ad Deum, &c. Quod si hæc media non apponant ad extenuandum periculum, ipse se exponit periculo formali peccandi, sicut se exponit, qui cum possit, non vult deserere occasionem externam. Peccatque lathaliter, si non conetur ad hæc media adhibenda pro extenuando periculo; quidquid sit, an sit diversum peccatum à concubinato, an ab illo non distinguitur.

69. Quinta regula est. *Quando occasio externa associatur passione vehementi, vel habitu vitioso, vel acri suggestionem vel his omnibus simul, si est in potestate hominis occasionem externam deserere, non sufficit conari ad vitandum periculum formale per actus ipsius propios, sed tenetur sub mortali deserere occasionem externam.* Infertur ex dictis. Nam cum hostes illi sint validissimi, confictus cum illis est valde difficilis, & ideo homo tenetur fugere ipsum locum pugnae, ne succumbat. Deinde quilibet prudens suam timens fragilitatem, debet credere suos actus non futuros esse ita robustos, ut possint superare tam validos hostes, maxime quando habet aliud medium evadendi periculum, scilicet fugam occasionis externæ. Præterea, quia & si Deus auxilia sufficientia non denegat, ut physice possit homo vincere; ei tamen qui temere, & sine necessitate ingreditur occasionem, non offert ea copiosa auxilia, quæ præstat illis, qui necessitate coacti occasione

pecc.

peccandi concluduntur. Quod etiam patet ex prima propositione.

70. Hinc inferitur, in materia luxuriæ, avaritiæ, magnæ & vehementis iracundiæ teneri hominem ad vitandas occasiones externas, si moraliter possibile sit; nec sufficit conari ad vitandum periculum formale per actus hominis intrinsecos. Hoc enim probant argumenta facta pro assertionem quinta. Et constat etiam ex propositionibus, tertia, quarta, & quinta.

CAPVT V.

An qui in occasione proxima peccandi lethaliter versatur, quam potest deserere, possit absolvi, ante quam illam deserat? Vbi fit crisis propositionis 61.

ARTICVLVS I.

Varia Authorum placita & falsa citationes proponuntur.

SUMMARIUM.

Sub quibus terminis difficultas proponitur à Doctoribus. n. 71.

Qui dixerint, posse absolvi concubinarium aliquoties, ante quam expellat concubinam. n. 72.

Limitatur ab aliquibus prima sententia. n. 73.

Qui authores eandem sententiam docuerint post damnationem. n. 74.

Nequit absolvi concubinarium, ante quam tollat occasionem voluntariam. num. 75.

71. **H**Æc quæstio solet ab Authoribus tractari sub ter-

minis *concupiscitiæ*; quia in genere occasionis proximæ, hæc est frequentior, ita vt quidquid de hac occasione dictum fuerit, intelligi debeat de quavis alia occasione proxima alterius materiæ. Inquirimus ergo in præsentem, an confessarius possit absolvere penitentem concubinarium, qui domi suæ retinet concubinam, habens in potestate sua illam expellere, ita vt nulla impossibilitas physica, vel moralis expulsionem eius impediatur?

72. In disp. 18. cit. cap. 9 late proposui varia Authorum placita: Vnde breuiter seligam, quæ oportet notari. Ioannes Sancius disp. 10 n. 6. *Sanc.* asserit, concubinarium posse absolvi ter, vel quater, antequam realiter expellat concubinam, quando sub omnimoda potestate eius est illam expellere; dum tamen habeat firmum propositum expellendi illam. Quam opinionem P. Castro Palao tom. 1, *Cast.* tract. 2. disp. 2. punct. 9. §. 3. num. 14. *Pal.* appellavit audaciam. Sed quod magis mirandum est, citat Ioannes Sancius plurimos Authores pro sua sententia, Suarium, Thomam Sanchez, *Suar.* Azorium, Medinam, Vegam, Ludovicum Lopez, & Emmanuelem Rodriguez. *Th. Sanchez.* Ex quibus aliqui expresse *Azor.* docent oppositam sententiam; alij *Medin.* vero tradunt doctrinam, quæ non *Vega.* spectat ad hanc materiam, vt in cap. *Rodrig.* 9. cit. à num. 108. manifeste ostendi; Et P. Suarium falso citari, aperte ostendit P. Castro Palao tom. 1. tract. 2. *Suar.* disp. 2. punct. 9 §. 3. num. 15. Et præ- *Cast.* terea ipse Suarius agens de consuetudine peierandi, & de proposito non peierandi de cætero, quod haberi debet in confessione tom. 2. de Relig. tract. 2. lib. 3. cap. 8. num. 7. ait: *Suar.* *Suppo.* *Suar.* *sito autem tali proposito obseruandum est, vt si homo habet aliquas externas occasiones moraliter inducentes illum ad temere iurandum, illas auferat, alio-*

Zzzz

alio-